DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 11 augusti 1995 *

I mål C-92/94,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Court of Appeal (Civil Division), London, att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiggjorda målet mellan

Secretary of State for Social Security,

Chief Adjudication Officer

och

Rose Graham,

Mary Connell,

Margaret Nicholas,

angående tolkningen av artikel 7.1 a i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT nr L 6, 1979, s. 24),

* Rättegångsspråk: engelska.

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av F.A. Schockweiler (referent), avdelningsordförande, samt P.J.G. Kapteyn, C.N. Kakouris, J.L. Murray och H. Ragnemalm, domare,

generaladvokat: C.O. Lenz,
justitiesekreterare: D. Louterman-Hubeau, avdelningsdirektör,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Graham, motpart i målet inför den nationella domstolen, genom R. Drabble, barrister, på uppdrag av P. Shiner, solicitor,

— Förenade konungarikets regering, genom S.L. Hudson, vid Treasury Solicitor's Departement, i egenskap av ombud, biträdd av D. Pannick, QC, och M. Shaw, barrister,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Wolfcarius och N. Khan, båda vid rättstjänsten, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att Graham, Förenade konungarikets regering, företrädd av L. Nicoll, vid Treasury Solicitor's Department, i egenskap av ombud, biträdd av D. Pannick och M. Shaw, och kommissionen har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 6 april 1995,

och efter att den 15 juni 1995 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Genom beslut av den 18 januari 1994, vilket inkom till domstolen den 17 mars samma år, har Court of Appeal (Civil Division) enligt artikel 177 i EG-fördraget begärt ett förhandsavgörande beträffande flera frågor angående tolkningen av artikel 7.1 a i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT nr L 6, 1979, s. 24, nedan kallat "direktiv 79/7").

2 Dessa frågor har uppkommit i en tvist mellan Graham, Connell samt Nicholas och Chief Adjudication Officer i fråga om begränsning av nivån av deras invaliditetspension när de har uppnått pensionsåldern, och i Grahams fall vägran att bevilja ett invaliditetsbidrag.

3 I Förenade konungariket föreskrivs det i artikel 33 i Social Security Contributions and Benefits Act 1992 (nedan kallad "1992 års lag") i huvudsak att när en person

har uppburit en sjukförmån under en tidsperiod av 168 dagar på grund av arbetsoförmåga, eller har uppburit föräldrapenning, eller under samma tidsperiod har uppburit en lagstadgad sjukpenning när avgiftsvillkoren för sjukförmån är uppfyllda, har denna person rätt till en invaliditetspension för varje följande dag av arbetsoförmåga, om personen inte har uppnått pensionsåldern, som är fastställd till 65 år för män och 60 år för kvinnor, eller om personen är minst fem år äldre än denna ålder och skulle ha kunnat göra anspråk på en avgångspension, om personen inte hade uppskjutit dess utbetalande eller hade beslutat sig för andra förmåner.

4 Invaliditetspensionen för personer som ännu inte har uppnått pensionsåldern utbetalas enligt nivån för hel statlig avgångspension. De personer som har passerat pensionsåldern men som har valt att uppskjuta utbetalningen av sin avgångspension betalas enligt den faktiska nivån av deras avgångspension, som beror av antalet aktiva år under vilka de berörda personerna har inbetalat de begärda avgifterna.

5 Enligt artikel 34 i 1992 års lag utbetalas under den tidsperiod som avbrottet i anställningsförhållandet varar ett invaliditetsbidrag utöver invaliditetspensionen till personer vars arbetsoförmåga inträdde mer än fem år före det att personen uppnådde pensionsåldern. Ju yngre den berättigade personen är vid tidpunkten för arbetsoförmågans inträde, desto högre är nivån på invaliditetsbidraget.

6 Graham, Connell och Nicholas var alla tre tvungna att upphöra att yrkesarbeta på grund av hälsoskäl innan de uppnått pensionsåldern och har först erhållit en sjukförmån, därefter en invaliditetspension enligt nivån för full avgångspension. När de uppnådde pensionsåldern valde alla tre att fortsätta att uppbära sina invaliditetspensioner istället för avgångspension, som i motsats till invaliditetspensionen är

skattepliktig. Eftersom ingen av dem uppfyllde bidragsvillkoren för att erhålla full avgångspension, har de fått erfara att deras invaliditetspensioner har sänkts till den nivå av avgångspension som skulle ha utbetalats till dem om de hade valt att uppbära den. Graham, som var äldre än 55 år när hon drabbades av arbetsoförmåga, har för övrigt förvägrats rätten till invaliditetsbidrag av denna anledning.

7 Eftersom Court of Appeal, i vilken målet slutligen har anhängiggjorts, har bedömt att lagenligheten av besluten om sänkning av nivån av invaliditetspensionerna, och i Grahams fall om avslag på begäran om invaliditetsbidrag, beror på tolkningen av artikel 7.1 a i direktiv 79/7 och om artiklarna 33 och 34 i 1992 års lag är förenliga med detta direktiv, har den beslutat att vilandeförklara målet till dess att domstolen har meddelat ett förhandsavgörande beträffande följande frågor:

"Enligt de relevanta bestämmelserna i Social Security Contributions and Benefits Act 1992

a) är invaliditetspensioner och invaliditetsbidrag långvariga sociala trygghetsförmåner, som utbetalas till personer som har drabbats av arbetsoförmåga,

b) handlar det om förmåner som finansieras genom avgifter och som endast utges till de personer som har uppfyllt de relevanta avgiftsvillkoren,

c) utbetalas invaliditetspension till kvinnor och män som inte har uppnått pensionsåldern (65 år för män och 60 år för kvinnor), liksom till kvinnor och män som inte är mer än fem år äldre än denna ålder och som har uppskjutit utbetalningen av sin statliga pension eller valt att inte uppbära den,

d) är det för de personer som inte har uppnått pensionsåldern samma nivå på invaliditetspension som på grundnivån för avgångspension; rätten till invaliditetspension följer i de flesta fall rätten — eller den rätt som antas finnas — till sjukförmån, som är en kortvarig förmån; avgiftsvillkoren för sjukförmån och tjänsteförmån är emellertid olika,

e) är beloppet av invaliditetspensionen som de personer som är minst fem år äldre än pensionsåldern erhåller begränsat till beloppet av den statliga pension som de skulle ha erhållit (på grund av sina avgifter) om de inte hade uppskjutit utbetalningen av denna eller valt andra förmåner,

f) utbetalas endast invaliditetsbidrag till personer som är mer än fem år yngre än pensionsåldern (det vill säga under 60 år för män och under 55 år för kvinnor) vid referensdatumet, det vill säga när deras arbetsoförmåga inträdde.

Under dessa omständigheter:

1) Vilka är de kriterier som den nationella domstolen bör använda för att avgöra om de olikheter i behandlingen av kvinnor och män som nämns ovan är lagenliga enligt artikel 7.1 a i direktiv 79/7/EEG?

2) Har de relevanta kriterierna, under omständigheterna i det aktuella fallet, uppfyllts när det gäller

a) skillnaden mellan nivåerna för invaliditetspensionen som betalas till kvinnor och män i åldern 60—65 år, och

b) skillnaden mellan referensdatumen avseende invaliditetsförmån?"

8 Innan dessa frågor besvaras, bör det inledningsvis påpekas att enligt den nationella domstolen har en lagstiftning såsom den som är aktuell i målet inför den nationella domstolen ett inslag av diskriminering, eftersom dels nivån för invaliditetspensionen för kvinnor är begränsad till nivån för den avgångspension som de skulle ha rätt till från det att de har uppnått en ålder av 60 år, om de inte har valt att uppskjuta utbetalningen av denna, medan detta inte är fallet för män förrän vid en ålder av 65 år, dels kvinnor inte kan göra anspråk på ett invaliditetsbidrag som betalas utöver invaliditetspensionen, när deras arbetsoförmåga har inträtt efter det att de uppnått en ålder av 55 år, medan detta endast är fallet för män om deras arbetsoförmåga har inträtt efter det att de har uppnått en ålder av 60 år.

9 Det skall vidare påminnas om att artikel 7.1 a i direktiv 79/7 inte hindrar medlemsstater att från direktivets tillämpningsområde utesluta inte bara avgörandet av pensionsåldern för att bevilja ålders- och avgångspension utan också de eventuella konsekvenserna härav i förhållande till andra förmåner.

10 Under dessa omständigheter bör frågorna för förhandsavgörande förstås såsom att de syftar till att få preciserat om — för det fall en medlemsstat i enlighet med artikel 7.1 a i direktiv 79/7 har fastställt pensionsåldern för kvinnor till 60 år och för män till 65 år — denna bestämmelse också tillåter dels att det föreskrivs att nivån på den invaliditetspension som utgår till en person som har drabbats av arbetsoförmåga innan denna har uppnått pensionsåldern är begränsad till den faktiska nivån för avgångspensionen från det att personen har uppnått en ålder av 60 år för kvinnor och en ålder av 65 år för män, dels att det endast utbetalas invaliditetsbi-

drag som utgår utöver invaliditetspensionen till personer som vid tidpunkten för arbetsoförmågans inträde var under 55 år när det gäller kvinnor och under 60 år när det gäller män.

11 I dom av den 30 mars 1993, Thomas m. fl. (C-328/91, Rec. s. I-1247), har domstolen i rättsfrågan fastställt att för det fall en medlemsstat med tillämpning av artikel 7.1 a i direktiv 79/7 fastställer olika pensionsålder för män och kvinnor för beviljandet av ålders- och avgångspensioner, är området för det tillåtna undantaget — som definieras som "de eventuella konsekvenserna härav för andra förmåner" i artikel 7.1 a — begränsat till diskriminering som finns inom andra förmånssystem och som objektivt och med nödvändighet är kopplade till de olika pensionsåldrarna.

12 Så är fallet om denna diskriminering är objektivt nödvändig för att undvika att den finansiella jämvikten i det sociala trygghetssystemet äventyras, eller för att tillförsäkra en överensstämmelse mellan systemet för avgångspension och för andra förmånssystem (ovannämnda domen Thomas m. fl., punkt 12).

13 Vad beträffar de diskrimineringar som är i fråga i målet inför den nationella domstolen, kan det konstateras att de är objektivt kopplade till fastställandet av olika pensionsåldrar för kvinnor och män, i den mån som de direkt följer av att dessa är fastställda till 60 år för kvinnor och 65 år för män.

14 Vad gäller frågan huruvida dessa diskrimineringar likaså med nödvändighet är kopplade till denna olikhet mellan pensionsåldern för män och för kvinnor, är det viktigt att först notera att eftersom invaliditetsförmånerna har till uppgift att

ersätta inkomst av yrkesverksamhet är det inget som hindrar en medlemsstat från att föreskriva att de upphör att utbetalas och ersätts av avgångspension vid den tidpunkt som förmånstagarna i vilket fall som helst upphör att arbeta på grund av att de har uppnått pensionsåldern.

15 Det skall vidare påpekas att ett förbud för en medlemsstat som har fastställt olika pensionsåldrar att — för personer som har drabbats av en arbetsoförmåga innan de har uppnått pensionsåldern — begränsa nivån av invaliditetsförmåner som tillkommer dem efter denna ålder till den faktiska nivån av den avgångspension som de har rätt till i enlighet med avgångspensionssystemet, skulle i denna mån innebära en begränsning av den valfrihet som en medlemsstat har i enlighet med artikel 7.1 a i direktiv 79/7 att fastställa olika pensionsåldrar.

16 Ett sådant förbud skulle likaså äventyra överensstämmelsen mellan systemet för avgångspension och systemet för invaliditetspension i åtminstone två avseenden.

17 För det första skulle den ifrågavarande medlemsstaten förhindras att bevilja de män som har drabbats av arbetsoförmåga men ännu inte har uppnått pensionsåldern invaliditetsförmåner som är högre än de avgångspensioner som faktiskt skulle ha tillkommit dem om de hade fortsatt att arbeta till dess de hade uppnått pensionsåldern, med mindre än att de kvinnor som är äldre än sin pensionsålder beviljas avgångspensioner som är högre än de som faktiskt tillkommer dem.

18 För det andra, om kvinnor inte fick sin invaliditetspension sänkt till nivån för sin avgångspension förrän de hade uppnått en ålder av 65 år, som för män, skulle de

erhålla en invaliditetspension enligt nivån för en full avgångspension i åldern 60—65 år, således efter att de passerat pensionsåldern, om deras arbetsoförmåga inträtt innan de uppnått pensionsåldern, och en avgångspension som motsvarar den faktiska nivån om så inte är fallet.

19 Med beaktande av det som ovan sagts kan den slutsatsen dras att det undantag som föreskrivs i artikel 7.1 a i direktiv 79/7 även omfattar olika nivåer av de invaliditetspensioner som män och kvinnor erhåller från och med den tidpunkt som de uppnår pensionsåldern.

20 På grund av det samband som finns mellan invaliditetspensionen och det invaliditetsbidrag som utbetalas utöver invaliditetspensionen, och således endast till personer som har rätt till denna pension, gör denna slutsats sig gällande även vad beträffar skillnaden mellan referensdatumen för beviljandet av invaliditetsbidrag.

21 Svaret på Court of Appeals frågor blir således att för det fall en medlemsstat i enlighet med artikel 7.1 a i direktiv 79/7 fastställer pensionsåldern för kvinnor till 60 år och pensionsåldern för män till 65 år, ges det genom denna bestämmelse även tillåtelse dels att föreskriva att nivån för den invaliditetspension som utgår till en person som före pensionsåldern drabbats av arbetsoförmåga är begränsad till ålderspensionens faktiska nivå från det att en ålder av 60 år har uppnåtts vad gäller kvinnor och från det att en ålder av 65 år har uppnåtts vad gäller män, dels att förbehålla personer som vid den tidpunkt som arbetsoförmågan inträdde var under

55 år vad gäller kvinnor och under 60 år vad gäller män förmånen av ett invaliditetsbidrag som utbetalas utöver invaliditetspensionen.

Rättegångskostnader

22 De kostnader som har förorsakats Förenade konungarikets regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 18 januari 1993 förts vidare av Court of Appeal (Civil Division) — följande dom:

För det fall en medlemsstat, i enlighet med artikel 7.1 a i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet, fastställer pensionsåldern för kvinnor till 60 år och pensionsåldern för män till 65 år, ges det genom denna bestämmelse även tillåtelse dels att föreskriva att nivån på den invaliditetspension som utgår till en person som före pensionsåldern har drabbats av arbetsoförmåga är begränsad till den faktiska nivån för ålderspen-

sionen från det att en ålder av 60 år har uppnåtts vad gäller kvinnor och från det att en ålder av 65 år har uppnåtts vad gäller män, dels att förbehålla personer som vid den tidpunkt som arbetsoförmågan inträdde var under 55 år vad gäller kvinnor och under 60 år vad gäller män förmånen av ett invaliditetsbidrag som utbetalas utöver invaliditetspensionen.

Schockweiler Kapteyn Kakouris

Murray Ragnemalm

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 11 augusti 1995.

R. Grass F.A. Schockweiler

Justitiesekreterare Ordförande på sjätte avdelningen